

MŰSZAKI LEÍRÁS

TERVEZÉSI HELYSZÍN, JELENLEGI ÁLLAPOT

Mátészalka történeti főutcája, a Kossuth Lajos utca a mai Városháza (épült: 1980-1985 között, tervező: Bán Ferenc) körül kialakult modern városközponttól keletre, a 49. számú főút túloldalán található. A jellemzően észak-dél irányú Kossuth utca a város szocialista modernizációja előtt a polgári élet színtere volt.¹ Ennek hírmondói azok a **régi középületek, vagyis szakrális és közösségi épületek**, amelyek történeti keretbe foglalják a tervezési területet:

- a Kossuth utca déli végénél található kanyarulatban álló *Szent József plébániatemplom*, amely a történeti főútca „blikkfangos” épülete (hiszen a legfőbb látványtengelyt képezi, felkiáltójel-szerűen uralja);
- a középkori eredetű, részben gótikus, részben késő barokk stílusú *református templom* (a katolikus templommal szemközt), amely nemcsak múltja, de tömege folytán is tekintélyt parancsol a területen a jóval kisebb katolikus templom mellett); ráadásul hangulatos kertjében igazi famatuzsálemek találhatóak;
- a Kossuth utca keleti oldalán, középtájon álló, impozáns, szépen felújított *zsinagóga* (a város második világháború előtti korszakában itt élt nagyszámú zsidóság hírmondója; az utcában laktak Tony Curtis szülei is, Schwartz Manó és Klein Ilona, mielőtt New Yorkba emigráltak);
- a szecessziós stílusú egykori Péchy-palotában 1974-ben kialakított *Szatmári Múzeum* (amelynek udvarán Közép-Európa legnagyobb szekér-, kocs-, hintó- és szangyűjteménye található);
- a Kossuth utca keleti oldalán található, egykor toronnyal koronázott Szalkai-ház, *Magyarország első villamosított lakóháza* (Schwartz Pál 1888-ban vezette be a villamosságot a közeli malomból; a villámsújtotta, visszabontott, majd lebontott tornyot e projekt keretében újraalkotják);
- a *Mátészalkai Járásbíróság* az utca nyugati oldalán;
- és a vele szomszédos egykori *Móricz Zsigmond Népkollégium* (Napközi Otthon); jelenleg a Szabolcs-Szatmár Megyei Kormányhivatal Mátészalkai Járási Hivatala;
- a szocializmusban létesült, majd a rendszerváltozás utáni években tönkrement, de jelen projekt keretében kéttermes Mini-Plex-ként megújuló *mozi* épülete;
- a Kossuth utca keleti oldalán megmaradt idősebb házak által alkotott történeti „térfa”.

¹ A Kossuth utca történetéről önálló Powerpoint előadás készült, amely a tervdokumentáció részét képezi.

A műemléképületek és a helytörténet szempontjából jelentős épületek mellett említést kell tenni a jelenkorról is: a Kossuth utca gazdasági aktivitását jellemzi az a sok szolgáltató funkcióra alakult vállalkozás, üzlet, amelyek vagy a régi épületekben, vagy az új társasházak földszinti részén működnek. Mégis a Kossuth utca jelenleg egy alapvetően csendes utca, ahol a lakófunkció dominál: földszintes családi házak és modern társasházak sorakoznak az út mentén.

Az épületek mellett a Kossuth utca képéhez (és szépségéhez) nagyban hozzájárul az a **kettős platánfasor** (allé), amelyet az egykori gömbakácok helyén ültettek sok évtizeddel ezelőtt. A platánok (*Platanus x acerifolia*) többsége 60-100 cm törzsátmérővel rendelkezik, de a fasorban találunk kapitális méretű nyárfát (*Populus alba*) és ezüst juhart (*Acer saccharinum*) is. Célunk ennek a fasornak a legteljesebb védelme, ápolása és felújítása.

A tervezési terület a Kossuth utca teljes hosszának körülbelül kétharmadát, mintegy 350 méternyi szakaszt foglal magába. Az épülethomlokzatok által alkotott térfalak 21-32 méterre vannak egymástól. Az utca a déli végénél keleti irányba, a Fellegvár városrész felé elkanyarodik; az utca ezen a szakaszon tölcseresen – kb. 40-42 méter szélességűre – kitágul, és egy önálló zöldfelületi egységet hoz létre, amelyet a Rákóczi utca határol (a római katolikus templom előtt). Ebben a parkban található az 1988-ban felállított „*Mécses tartó kisfiú*” szobra (szobrász: Bíró Lajos), mellette az 1888-as villamosításhoz kapcsolódó *történelmi villanyoszloppal*.

A Kossuth utca burkolatában közepesen leromlott, növényzetében közepesen-jól ápolat képet mutat. A gépkocsik által használt úttest aszfaltburkolata sok helyen kijárt, repedezett, toldozott-foltozott, megcsúszott. Az útszegélyek hiányosak, számos helyen az idős fák szétnyomták a betonelemeket. A gépkocsibehajtók anyagukban, megjelenésükben vegyes, többnyire leromlott állapotban vannak. Az épületek előtti járdák egy része megfelelő minőségű, de a tervezési koncepció szerint érdemes a cserére. (Van olyan társasház, ahol terv szerint megtartjuk a nemrég lerakott kiselemes beton térkőburkolatot.)

Az utca két oldalát kísérő zöldfelületeket – ahogy általában lenni szokott – a különféle közműszolgáltatók műtárgyai, szekrényei, aknafedlapjai csúfítják. Érdemes kiemelni ezek közül a vasbeton lámpaoszlopokat, amelyeket bár a közelmúltban világítási rendszerükben korszerűvé alakítottak, igénytelen megjelenésükkel méltatlanok az Önkormányzat fejlesztési víziójához, a Kossuth utcát rehabilitációjához. (Ezért ezek a lámpaoszlopok elbontásra kerülnek, a lámpafejek a város másik részén kerülnek beépítésre az Önkormányzat tervei szerint.) A kerékpártárolók, padok állapota rossz, feltétlen cserére érdemesek. Az utca nyugati oldalán található három kék színű nyomós kutat, mint vízvételi helyet (opciósan) megtartjuk.

A Kossuth utcát kísérő történelmi platánfasor állapota alapvetően jó, de az idős fák állapota alapos felülvizsgálatra szorul (faápoló szakember bevonása szükséges). Tudniillik sok az

erősen megdőlt fa, amelynek állékonyságát ellenőrizni érdemes; illetve a beteg egyedeket növényápolásban kell részesíteni. A fasor jelenleg nem egységes: a platánok között számos más faj is megtalálható, amelyek körül szelektálni érdemes; illetve több „aláültetés” is történt, amelyet korrigálni kell a jövőben.

TERVEZÉSI KONCEPCIÓ – PROMENÁD (BURKOLATOK, ATTRAKTÍV ELEMÉK)

Terveink szerint a Kossuth utca mintegy 350 méter hosszú szakaszán teljes keresztmetszetében megújul (az érintett ingatlanok helyrajzi számai: 3149 és 3150/1). A tervezési terület a Kossuth utca északi szakaszába a lakótelep felől nyugati irányból befutó keresztutcától (szintén Kossuth utca a neve), illetve kb. a Kossuth utca 31. sz. fsz. + 3 emeletes társasház északkeleti sarkától, és a Kossuth utca 46. sz. földszintes lakóház északnyugati sarkától kezdve a Szent József plébániatemplom előtt kiteresedő részig (ahol jelenleg a „Mécsest tartó kisfiú” szobra és a Szalkai-házhoz tartozó régi kandeláber áll), vagyis a Rákóczi utcáig tart. *Célunk* a történeti folytonosság helyreállítása, amely megjelenésében nem egy régi állapot (időpillanat) újraalkotását jelenti (történeti építőanyagokból), hanem *a mai városi, polgári életnek kíván méltó helyszínt, agórát biztosítani*, reagálva a jelenkor kihívásaira és a város turisztikai víziójára („A Fény utcája”).

Mindezeknek megfelelően elsődleges cél a gyalogos forgalom növelése a területen, vagyis egy *promenád* képzése, amely a Kossuth utca kulturális-gazdasági életét, igényeit hatékonyan ki tudja szolgálni a jövőben. Ez az elképzelés együtt jár az átmenő gépkocsiforgalom radikális csökkentésével (majd végül teljes megszüntetésével, kivéve a célforgalmat), és a parkolás áthelyezésével más területekre. (Szerencsés módon a Kossuth utca új társasházait ma is jellemzően „hátról” közelítik meg a lakók. A gépkocsibejárókat természetesen megtartjuk és egységesen rendezzük.) *A Kossuth utca útteste ezért egy sávossá szűkül és egyirányú lesz* (északi irányból déli irányba; lásd. részletesen erről Bíró Károly irodájának szakági útterveit, amely a tervdokumentáció részét képezi). A leszűkített út keleti oldalán egysávos *kerékpárutat* terveztünk, amely dél felől északi irányba vezet (az északról délre tartó kerékpáros forgalom az egyirányú út nyugati oldalán haladhat).

Az egyirányúsított, vegyes forgalmú (kb. 4,70 méter széles) út nyugati oldalához egy kb. 2-4 méter széles, hullámvonalú (organikus) vonalú *gyalogos sétány* csatlakozik. Az úttest és a gyalogos sétány csak anyagában, szerkezeti rétegrendjében és képi-formai megjelenésében válik el egymástól – máskülönben egy közlekedési síkot alkot –, mert célunk, hogy idővel teljes egészében (tehát 7-9 méter szélességben) a gyalogosoknak lehessen átadni a területet „*korzózásra*”. Ennek megfelelően a két útburkolat között nem épül kiemelt szegély; de a kettő találkozási „vonala” kap helyet az egységesen végigvezetett folyókarendszer. A vegyes forgalmú út keleti oldalát továbbra is kiemelt szegély jelzi. (A kiemelt szegély a Kossuth utca két világháború közötti rendezésére is visszautal, amikor – a régi képeslapok

tanúsága szerint – az egykor földes, és fa kerékvetőkkel szegélyezett utcát bazalt nagykockakővel burkolták, és szép ritmusban, sarkain lekerekített vonalvezetéssel kiemelt szegélyt képeztek az egyes kocsiáthajtók között.) Ez a kiemelt szegély fogja határolni tehát a kerékpárút jobb oldalát, míg a kerékpárutat és az egyirányú gépkocsiutat felfestés (illetve taposólámpa/LED-soros térkövek sora) választja el egymástól; burkolatában azonban a kettő megegyezik.

A Kossuth utcában a terep egységesen az előző bekezdésben leírt *folyókasor* felé lesz lejtetve, mindkét oldalról. A csapadékvíz elvezető rendszer átalakítása miatt a jelenlegi csapadékvíz elvezető aknákat az „utas” terv szerint meg fogják szüntetni. Ezzel egyidejűleg más közműkiváltásokra is szükség lehet, amelynek feltárása és lebonyolítása Kivitelező feladata.

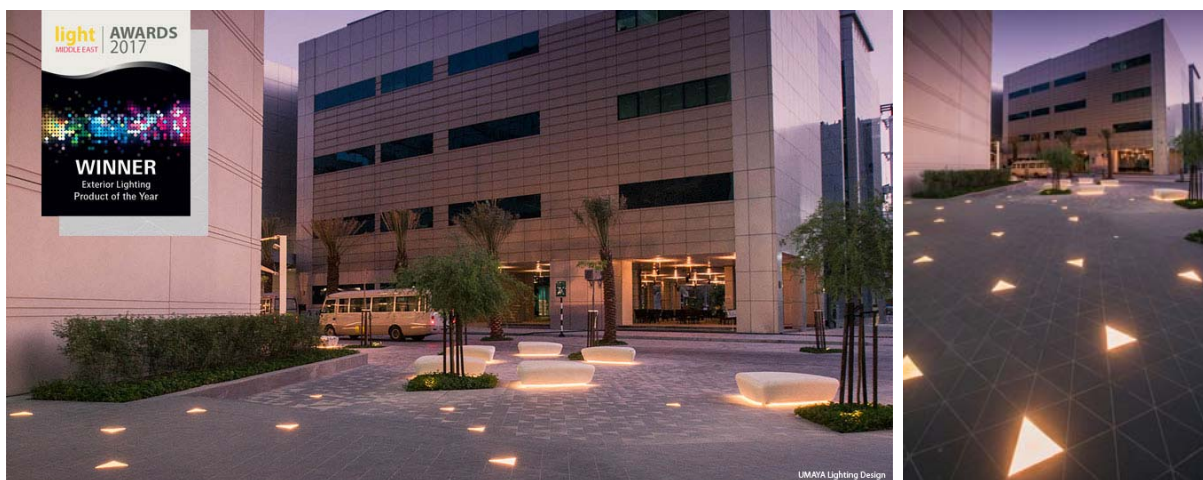
A *Szatmári Múzeum és a mozi előtti területen* játékos, háromszög alakú elemekből álló, egyedi térburkolat épül. A *háromszögletű elemek* egy része világítótestként került beépítésre. Ennek a térkőnek a pontos műszaki paramétereit Tervező együtt fogja meghatározni a Kivitelezővel, az előzetes egyeztetéseknek megfelelően, Megrendelő kérésére.

Terveink szerint a *Kossuth utca jelenlegi járdarendszere több szakaszon radikálisan átalakul*. Elsősorban az utca déli szakaszán, a családi házak utcai homlokzata előtti szakaszokon – ahol csak lehetséges volt – a járdát megszüntettük. (Ezen a helyeken az épületlábazatokat kísérő *kulékavics* szigetelőréteg kerül kiépítésre.) Ennek megfelelően a gyalogos forgalom leginkább középre, a hullámzó vonalú gyalogos sétányra, kisebb részben a megmaradó járdákra lesz átvezetve. Megmarad a járda a Kossuth utca tervezéssel érintett északi szakaszán a társasházak előtt (ill. kisebb, indokolt szakaszokon a keleti oldalon a zsinagógáig), és megmarad a járda a Szatmári Múzeum és a Rákóczi utca között, a platánfasor mentén.

A Kossuth utca városképi és városszerkezeti jövőbeli szerepét nagyban meghatározza a fentebbi sorokban tárgyalt, egyetlen összefüggő, *hierarchikus rendszert alkotó közlekedési felületek* anyagi, képi és formai megjelenése; ezek kulturált egységessége. Miután „a Fény utcája” koncepció középpontjában a promenád kialakítása áll, ezért a *legmagasabb építési minőségnek* ezen a középső útszakaszon, valamint az ehhez közvetlenül kapcsolódó középületek előtt kell megjelenennie. Fontos szempont emellett ezen közterületszakaszoknak a baleset-biztonsági és akadálymentes² megvalósítása is. A vegyes forgalmú utat ennek megfelelően nagy teherbírásra terveztük (tűzoltó autó, busz, tehergépkocsi), és *nagyméretű térkövekből* javasoljuk képezni (8-10 cm vastagság, 20x30 cm-es [vagy ehhez hasonló] szélesség és hosszúság, ill. lásd erről az anyagkiírást; tervezett terület: 2000 m²). Az ezzel párhuzamosan haladó, nyugati szélén hullámos vonalú gyalogos sétányt *kiskockakőből*

² Az akadálymentesítési kérdésekkel és a taktilis burkolatok elhelyezésével önálló szakági munkarész foglalkozik.

(andezit, porfír vagy fagyálló süttői mészkő) javasoljuk építeni, az út középtengelyével párhuzamos szegmensíves lerakási rendben, amelyet min. 3 mm vastag fémszegély (lehetőség szerint corten acél) kísér a nyugati oldalon, illetve a burkolatba vágott, kör alakú virágágyak is ezzel lesznek „abroncsba” foglalva. (Anyagi okokból a gyalogos sétányon kiselemes térkő is szóba jöhet, de ehhez Megrendelő és Tervező jóváhagyása szükséges; tervezett felület: 1350 m².) A Szatmári Múzeum és a Mozi előtt a már korábban ismertetett egyedi gyártású, *szabályos háromszög alakú beton térkőből* képezünk gyülekezőfelületeket, amelyet *világítóelemek* gazdagítanak (tervezett felület: 515 m²). Ez a három burkolattípus jelenti a magas minőség megjelenését a Kossuth utcában.

1-2. kép: Javasolt egyedi térburkolat a Szatmári Múzeum és a mozi előtt

3. kép: Javasolt szegmensíves kiskockakő burkolat a hullámos vonalú gyalogos sétaúton

Az épületlábazatokat kísérő járdákat és a gépkocsibehajtókat, valamint a parkolókat (egyes helyeken) jó minőségű, de megjelenésében visszafogott 10x20x6 cm-es *kiselemes beton térkőből* javasoljuk megépíteni (pl. CityTop térkő, részletesen lásd a tervezői költségbecslést; tervezett felület: 1850 m²). Miután tervezői szándékunk szerint, ahol csak indokolható, megszüntettük volna a használaton kívüli gépkocsibehajtókat, de ezt az illetékes hatóság

nem engedélyezte, ezért ezeken a szakaszokon *zöld műanyag gyeprácsot* terveztünk (tervezett felület: 80 m²). Leginkább a Kossuth utca északi szakaszának nyugati oldala érintett. Itt három modern társasháznak is van kihajtója az utcára, de mindhárom házat „hátról”, tehát a panelházak felől közelítik meg a lakók és a kukásautók.

„A Fény utcája” fejlesztés egyik hangsúlyos eleme a promenád középtengelyén kialakított attraktív fény-játék oszlopok sora. Ez a 10 oszlopból álló látványelem a kiskockaköböl képzett gyalogos sétány keleti oldalán, a folyókarendszertől kb. 75 cm-re kerül kihelyezésre. A programozható, fény- és hangeffektusokkal operáló designelemek körül egyedi betonzsámolyokat (fa, ill. meleg anyagú ülőfelülettel) terveztünk; az oszlopok körül a burkolat is „felhízik” 3-4 méter szélességűre, hogy a körüljárhatóság és a konfliktusmentes elhaladó közlekedés biztosítható legyen.

A Kossuth utca nyugati oldalát kísérő járda déli végénél, a Rákóczi utcáról levezető, meglehetősen kellemetlen lépcső közelében álló *„Mécsest tartó kisfiú” szobrát, és azzal együtt a történelmi villanyoszlopot a templomok előtt kialakult kis park közepére helyezzük át.* A szobor az áthelyezés után a Kossuth utca észak-déli látványtengelyébe kerül, és egy *látványsort alkot* a fényoszlopokkal és a katolikus templom tornyával. A szobor körül egy virágokkal, díszcserjékkel szépen kiültetett pihenőpark jön létre, amelyet a Kossuth utca felől alacsony cserjesáv szegélyez.

TEREPRENDEZÉS, CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS

A tervezési terület alapvetően sík, ill. nagyon enyhe tereplejtések jellemzik. Maga az úttest alapvetően bakhátas kialakítású, a csapadékvíz két oldalra vezetik el pontszerű víznyelőkből.

A Kossuth utca tervezéssel érintett északi végénél – vagyis a nyugati irányból érkező lakótelepi út becsatlakozási pontján – kb. 121,75 m körüli Balti-tenger feletti szinteket mutat a geodézia az útpálya szegélyénél, míg az utca járdával érintett szakaszain a terep valamivel magasabb. A Kossuth utca északkeleti sarkán a járdaszintre 122 m körüli szinteket mutat a geodézia, északnyugati sarján, a Kossuth utca 31. sz. társasháznál 121,96 m körüli adatok olvashatóak a felmérésen. Az útszelvény tehát középre, az úttestre lejt mindkét oldalról.

A Kossuth utcán déli irányba haladva, a Mátészalkai Járásbíróság előtt járdaburkolaton 121,40 m körüli szinteket találunk, vele szemben, a zsinagóga kapuja előtt 121,50 körüli szinteket; az útpálya szegélye ennél mélyebben, kb. 121,20 m körül fekszik.

A Kossuth utca déli végénél, a „Mécsest tartó kisfiú” szobrának környezetében 120,30 m körüli szintekkel lehet találkozni a kerítéslábazat előtt futó járdán (Rákóczi utcai csatlakozás), a református templom kertjének bejárata előtt 120,90 m körüli szinteket mért a geodéta. Az úttest ezen a szakaszon 120,78 m körüli értékeket mutat a keleti útszegélyen (csapadékvíznyelő a református templom kerti bejáratának közelében), a nyugati

útszegélyen valamivel magasabb az érték, 121 méter körüli szintek olvashatóak le a felmérésről.

A Kossuth utca enyhén bakhátas úttestének középvonala átlagosan 8 cm-re magasabb a kiemelt útszegély körömvonalánál.

Terveink szerint a Kossuth utca teljes keresztmetszetében, így vízelvezetési rendszerében is megújul. Az eddigi bakhátas, két oldalra lejtetett rendszert felváltja a középre lejtetés: az „utas” szakági terv alapján a vegyes forgalmú út és a hullámos vonalú, kiskockaköböl képzett gyalogos sétány találkozásánál kerül kiépítésre egy új, egységes folyókarendszer. Kiemelt szegély csak az út keleti oldalán lesz ezek után; az út nyugati oldalán „egybeolvad” a gyalogos sétány és a vegyes forgalmú út, hogy később – a gépkocsiforgalom jövőbeli kitiltása után – egységes promenádként működhessen a Kossuth utca, a különféle boltok, vendéglátó helyek kitelepülhessenek és teraszokat építhessenek, és persze, hogy a „A Fény utcája” projekt egyik legfőbb attrakciója (a fényoszlopok látványos sora) minél inkább élvezhető legyen a közönség számára.

A tereprendezés kérdésénél még meg kell említeni a „Mécsest tartó kisfiú” szobra közelében, a római katolikus templom felé a Rákóczi utcán átvezető zebrára irányuló, egy fellépős betonlépcsőt, amelyet javaslok anyagában megújítani, illetve lehetőség szerint akadálymentessé alakítani.

A járdaburkolatokat és a térburkolatot alapvetően egységesen középre, a folyókasor és a zöldfelületek irányába kell lejtetni 1-2%-os oldallejtéssel, illetve ellejtetni minden esetben az épület lábazatoktól. A Kossuth utca észak-dél irányú lejtési viszonyait nem kívánjuk megváltoztatni. A csapadékvíz jelentős része a zöldfelületeken elszikkasztható.

JÁTSZÓTÉR

Megrendelő kérésére egy kisebb, kb. 90m²-nyi területet elfoglaló játszótér terveztünk, amelynek helyét a zsinagógával szemközti kiteresedésen, egy, a közelmúltban nyílt vendéglátóhely terasza előtt találtuk megfelelőnek. Az öntött gumiburkolattal (min. 3cm vastag, anyagában színezett őrlemény) kialakított játszótér hangsúlyosan a kisebb korosztály (2-6 évesek) számára készül, a nekik megfelelő, Mátészalkán nem elterjedt modern játszóeszközökkel. Kihelyezésre kerül egy kisebb kombinált, csúszdával és kötélhágcsóval ellátott mászóvár (HAGS Unimini 'Hally')³, valamint két, kör alakú trambulín (EUROTRAMP Kids Tramp 'Playground Loop', 98 cm átmérőjű ugrálófelülettel)⁴.

³ <http://www.hags.com/en-us/play/hags-play-brands/modular-multi-function-play-equipment/modular-multi-function-play-units-2--5-years/unimini-hally>

⁴ <https://www.eurotramp.com/de-en/products/playground--kindergarten-trampolines/kids-tramp-playground-loop/>

PARKI BERENDEZÉSEK, VILÁGÍTÁS

A tervezési területen több, megjelenésében „A Fény utcája” koncepcióját erősítő világító kerti ülőbútort helyeztünk el (ESCOFET 'Twig Plastic')^{5,6} azokon a közösségi tereken, amelyek valószínűleg elsősorban a fiatalok körében lesznek népszerűek: így a mozi előtt (2 db) és a Szalkai-házzal (és kávézó) szemben (1 db), a múzeum közelében, a gyalogos sétány indulásánál. Ezekhez a termékekhez hasonló formai kialakításúak (három ágú csillag) azok a hazai gyártású látszóbeton ülőpadok (VPI 'Croma')⁷, amelyeknek felületén platánlevelek mintázata jelenik meg; ezeket a játszótér és a volt népkollégium környezetében találjuk. Az egyedi kialakításban készülő „fényoszlop” látványelemek közelében szintén látszóbeton ülőzsámolyokat (kockákat) tervezünk elhelyezni a gyalogos sétány nyugati, „hullámos” oldalán (a vonatkozó kertépítészeti terven látható módon általában oszloponként 3-3 darabot), a VPI padokhoz hasonlóan opcionális fa vagy gumyszerű műanyag ülőfelülettel.

Modern, elegáns, letisztult formatervezésű kerti bútorzat jelenik meg a Kossuth utca más pontjain. A Rákóczi út fölött található „Mécsest tartó kisfiú” szobra körül kialakított parkban támlás, fa ülőfelületű padokat terveztünk (MMCité 'Vltau')⁸, de hasonló termékcsalád jelenik meg a mozi előtti gyülekezőtéren: támla nélküli padok asztalokkal kombinálva (MMCité 'Vera')⁹.

A Kossuth utcán 20 db kerékpártárolót (MMCité 'Bikepark')¹⁰, 1 db információs-/hirdetőtáblát és 10 db hulladékgyűjtőt (MMCité 'Diagonal' DG115t)¹¹ kihelyezését tervezzük. Az utca nyugati oldalán található 3db kék nyomós kutat terv szerint esztétikusabb megjelenésű ivókúttá (pl. ESCOFET 'Carmel')¹² érdemes átalakítani.

A rehabilitáció során a Kossuth utca térvilágítása is teljes egészében megújul: a vegyes forgalmú út és az „organikus” gyalogos sétány találkozási sávjában a TUNGSRAM-SCHRÉDER 'Calla'¹³ típusú kandeláberét terveztük felállítani, összesen 22 db-ot. (Bővebben lásd erről a vonatkozó elektromos szakági tervdokumentációt!)

A tervezett eszközök formai és képi megjelenését a 6. sz. melléklet (Tervezett parki berendezések és játszóeszközök leírása) tartalmazza.

⁵ <https://www.escofet.com/en/products/urban-life/multimaterial-benches/twig-plastic>

⁶ <https://www.mmcite.com/hu/termek#!terelemek/escofet>

⁷ <http://vpi.hu/hu/portfolio/croma/>

⁸ <https://www.mmcite.com/hu#!padok/vltau>

⁹ <https://www.mmcite.com/hu#!padok/vera>

¹⁰ <https://www.mmcite.com/hu#!kerekpártarolok/bikepark>

¹¹ <https://www.mmcite.com/hu#!hulladekgyujtok/diagonal/dg115>

¹² <https://www.escofet.com/index.php/en/products/urban-life/fountains/carmel>

¹³ http://www.tungsrumschreder.hu/refprod.php?P_Show=725

BONTÁS

A Kossuth utca tervezéssel érintett területe mintegy 350 méternyi hosszúságban és kb. 21-40 méternyi keresztmetszetében burkolatában szinte teljes egészében megújul. Ennek megfelelően a területen található burkolatokat az engedélyezésre beadott bontási terv (és a szakági utas kiviteli tervdokumentáció) szerint el kell bontani és konténerekben lerakóhelyre szállítani. Az utas szakági terv szerint összesen mintegy 2205 m³-nyi útalapbetont, valamint hidraulikus kötőanyaggal vagy bitumennel stabilizált réteget kell elbontani, amely számításom szerint a következőképpen oszlok meg (felületeiben):

T.szám	Tétel	mennyiség	egység
--------	-------	-----------	--------

BONTANDÓ BURKOLATOK

1.	bazalt nagykockakő	189	m2
2.	aszfalt (járda, felhajtók, parkolók)	2489	m2
3.	aszfalt (úttest), alatta nagykockakő	4170	m2
4.	kiselemes beton térkő	158	m2
5.	betonburkolat	97	m2
6.	földburkolat (vegyes)	92	m2
7.	kavics	7	m2

összesen:	7202	m2
------------------	-------------	-----------

BONTANDÓ SZEGÉLYEK

8.	kiemelt útszegély és egyéb szegély	1000	fm
9.	járdaszegély, klinkertéglaszegély	680	fm

BONTANDÓ BERENDEZÉSI TÁRGYAK

10.	kerti pad, alaptesttel	7	db
11.	hulladékgyűjtő, alaptesttel	6	db
12.	kék nyomóskút, beton alappal	3	db
13.	kerékpártároló, alaptesttel	2	db
14.	beton lámpaoszlop	12	db

összesen:	30	db
------------------	-----------	-----------

NÖVÉNYALKALMAZÁS

A Kossuth utcán jelentős zöldfelületi értéket képvisel a közel egységes *platán-allé*. Célunk, hogy a korosodó fákat a lehető legjobb egészségben megőrizzük a város számára, ezért 50 fára fakoppo vizsgálatot írtunk ki, és 55 fára „megelőlegeztük” a komplex faápolás elvégzését. A vizsgálatra és a faápoló szakemberek által végzett munkákra több okból feltétlenül szükség van. Az idős fák egy része az út úrszelvénye felé hajlok; számos egyed akár 20-40%-kal is meg van dőlve az út tengelye felé! Szemrevételezés alapján a fák nagy része egészséges, de sok fán látható golyvásodás, odú, törzssérülés, csonkolt, gombás ágak, gyökérnyaknál korhadás, csúcshasadás, amelyeket egyedileg kell kivizsgálni és kezelni! Miután az Önkormányzat és tervezői szándékunk szerint a gyalogos forgalom drasztikus növekedése várható a Kossuth utcában, statikailag instabil, törésveszélyes, vagy bármilyen más okból élet- és balesetveszélyes fát nem szabad hagyni a területen! Azonban a fakopp vizsgálatokat határozottan azzal a céllal kell lefolytatni, hogy lehetőség szerint, amíg csak ésszerűen lehetséges *az idős és értékes egyedeket meg kell tartani!* Ugyanígy megtartásra javasoljuk a többi idős faegyedet is (pl. a kapitális méretű nyárfát és az ezüstjuhart a Járásbíróság közelében).

A tervdokumentáció részét képezi az 1. sz. melléklet (Meglévő fák listája) mellett egy digitális fotódokumentáció (DVD-n), amelyen minden fát egyedileg rögzítettünk. Összesen 93 fát mértünk fel a területen, amelyből 17-et javasoltunk kivágásra (tuskó eltávolítással), és hármat átültetésre (a város egy másik pontjára). Ezek mindegyike beteg, életveszélyes vagy csenevész egyed; illetve az egységes fasortól teljesen idegen fajú növény (pl. fenyő). A platánfasort 22 db új, a 2. sz. mellékletnek (Tervezett fák listája) megfelelően, többszörösen iskolázott, földlabdás sorfával (*Platanus x acerifolia*) terveztük megújítani, a „foghíjakat” kitömní. Minden fát min. 1 m³-es gödörbe kell kiültetni, talajcserével (50%-ban érett marhatrágyával dúsítva), és a fákat támrudazni kell (egyenként 3 db támrúddal). A fák közül néhány elemet vízáteresztő, színével a környező térburkolattal harmonizáló, kőzúzalékos TERRAWAY burkolattal¹⁴ kell körbevenni: elsősorban a mozi előtt, illetve a játszótér közelében. Ez a műgyanta alapú anyag lehetővé teszi a fa törzse körüli balesetmentes közlekedést, és mint mégiscsak burkolt felület, megnöveli a tér használhatóságát.

A Kossuth utcán cserjeszint jelenleg szinte nem is létezik, a növényállomány kétszintes. (Ami cserje van, azokat is ki kell vágni.) Terveink szerint *a jövőben háromszintes növényállomány* jellemzi majd a történelmi sétálóutcat, ezért viszonylag nagy mennyiségben terveztünk cserjésítést, elsősorban az utca keleti oldalán, és a „Mécsest tartó kisfiú” szobra körüli parkban. A tervezett cserjéknél elsősorban a várostűrés, a díszítőérték és az alacsony fenntartási igény volt az irányadó.

¹⁴ <http://www.terraway.hu/>

A területen összesen 3000 db cserje (35 féle fajtát: talajtakarókat, sövénycserjét, szolitereket, térhatároló tömegcserjéket stb.), és ugyanannyi évelő kiültetését (17 féle fajta) terveztük. A cserjék alatt érdemes mulcsterítést végezni. A tervezett fajok listáját és az egyes növények kiültetési sűrűségét (tőtávolság, ill. db/m²) a 3. és a 4. sz. melléklet tartalmazza (Tervezett cserjék listája, Tervezett évelők listája). A tervezett növények habitusát az 5. sz. melléklet (Tervezett cserjék és évelők bemutatása [képkatalógus]) mutatja be.

A fennmaradó zöldfelületen, mintegy 5000 m²-nyi területen gyepesítést írtunk ki (50-50%-ban pázsit és sportgyep fűmag keverék kiszórásával). A gyepesítést követően kertész szakember instruálásával időszakos műtrágyázás is érdemes pótolni a talaj tápanyagát.

Budapest, 2019. február 1.

.....
Dr. Hajdu-Nagy Gergely
okl. tájépítésszámérnök K 01-5246
múemlékvédelmi szakmérnök
szakértő történelmi kertek szakterületen 21-0238